

Aktieselskapet Odals Værk
Odals Verk-vegen 342
2116 SANDER

Vår dato: 31.08.2015
Vår ref.: 201406459-7
Arkiv: 311
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Eline Nordseth Berg
22959210/enbe@nve.no

Odals Værk minikraft, Sør-Odal kommune, Hedmark - tiltaket er vurdert konsesjonspliktig

Vi viser til melding av 18.11.14 om Odals Værk minikraftverk og vår befaring, 23.06.15. NVE skal på bakgrunn av opplysningene i meldingen avgjøre om utbyggingen medfører slike skader eller ulemper for allmenne interesser at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8.

Orientering om tiltaket

Aktieselskapet Odals Værk planlegger å utnytte et fall på 38 høydemeter i vassdraget Værkensåa mellom vannene Fløyta og Grimelandsvannet i Sør-Odal kommune. Ved det eksisterende inntaket i Fløyta drenerer Værkensåa et nedbørfelt på 48,7 km², og vassdraget har en middelvannføring på 772 l/s.

Det er planlagt å bruke eksisterende dam ved utløpet av Fløyta. Denne vil bygges om for å kunne fungere som inntak til kraftverket og arrangement for slipp av minstevannføring.

Det er planlagt å legge rørgata i eksisterende vei på østsiden av Værkensåa frem til elva krysses av fylkesvei 296 (Odals verk vegen). Deretter skal rørgata krysse elva på skrå under brua veien går på. Denne løsningen kan påkrevne sprengning i dette området. Etter kryssingen av elva vil rørgata legges i dyrket mark. Fordi marka går i motfall, legges rørgata relativt dypt. Kraftstasjonen er tenkt plassert rett nord-vest for elvas utløp i Grimelandsvannet. Mellom stasjonen og vannet er det nå et tynt skogholt og strandsonen til vannet. Kraftstasjonen vil ha sitt avløp gjennom denne sonen.

Kraftverket vil gi en årlig produksjon på 1,6 GWh, og ha en installert effekt på 0,675 MW.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Odals Værk minikraft – hoveddata		
TILSIG	Hovedalternativ	
Nedbørfelt	km ²	48,7
Middelvannføring	l/s	772
Alminnelig lavvannføring	l/s	50
Planlagt minstevannføring	l/s	50
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	200
Avløp	moh.	162
Inntaksmagasinetts volum	m ³	360 000
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	1050
Brutto fallhøyde	m	38
Slukeevne, maks	l/s	1970
Slukeevne, min	l/s	490
Installert effekt, maks	MW	0,675
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	0,9
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	0,7
Produksjon, årlig middel	GWh	1,6

Høring

Meldingen er sendt Sør-Odal kommune, Hedmark fylkeskommune og Fylkesmannen i Hedmark på høring. Dette anses tilstrekkelig for meldinger. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Hedmark fylkeskommune har uttalt følgende i brev av 28.05.15:

«...

Plan

Rørtraseen vil gå i eksisterende veg og gjennom dyrket mark i LNFR-område, og kommer ikke i konflikt med offentlige planer.

Vilt og fisk

Det er gjennomført en undersøkelse av naturmangfold på berørt strekning. Denne beskriver at det er stor aktivitet av bever tilknyttet vassdraget, i tillegg til at de ulike hjorteviltartene benytter området som trekk- og beiteområde. For hjorteviltet vil tiltaket ha liten påvirkning, men for bever er det naturlig at strekning med redusert vannføring vil være mindre attraktiv. Grimslandtjernet vil være uberørt av tiltaket, og vil opprettholde sin funksjon som leveområde for bever.

For fisk er det ikke vist til noen utredning, annet enn at det er opplyst å meldingen om at det er forbudt å fiske i området (drikkevannskilde) og at vannet i dette vassdraget ikke er særlig surere enn andre vassdrag i området, og at det finnes bestander av ulike arter fisk nedstrøms Fløyta. I og med at dammen for inntaket har eksistert i mange år, er det redusert vannføring på minstevannstrekningen som vil være en ytterligere negativ faktor for fisk i området. Fylkesdirektøren mener at søker bør utrede temaet fisk nærmere, før NVE avgjør om tiltaket bør være konsesjonspliktig eller ikke.

Automatisk fredete kulturminner

I henhold til våre arkivopplysningen er det ikke kjente automatisk fredete kulturminner innenfor det aktuelle området eller i umiddelbar nærhet. Områdets topografi har et lavt potensial for funn av kulturminner. Det anses derfor som lite sannsynlig at det finnes bevarte automatisk fredete kulturminner som kan bli berørt av tiltak i området. På grunnlag av ovennevnte vurderes det ikke som nødvendig å foreta arkeologisk registrering i saken.

Fylkesdirektøren må likevel ta forbehold om eventuelle ikke registrerte kulturminner, derav kulturminner under markoverflaten. Dersom det i forbindelse med tiltak i marken oppdages automatisk fredete kulturminner som tidligere ikke er kjent, skal arbeidet stanses i den utstrekning det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter. Det er viktig at også de som utfører arbeidet i marken gjøres kjent med denne bestemmelse. Melding om funn skal straks sendes Hedmark fylkeskommunes kulturminneavdeling, jf. lov om kulturminner § 8, annet ledd.»

Fylkesmannen i Hedmark har uttalt følgende i brev av 23.06.15:

« ...

Forholdet til forurensningsloven

Bekken renner på den aktuelle strekningen gjennom et kulturlandskap, på det meste av strekningen gjennom dyrket mark. Bortsett fra avrenning fra dyrket mark er det ikke kjent spesielle forurensende utslipp som kan redusere vannkvaliteten i den delen av bekken som vil få redusert vannføring.

Forholdet til laks- og innlandsfiskloven

Ifølge søknaden er det «ikke tillatt å fiske i området, dette for å forhindre smitte i forbindelse med drikkevannsforsyning. Elvestrengene er også preget av surt myrvann, området er derfor ikke et ideelt habitat for fisk». Fylkesmannen kjenner ikke til at bekken har betydning for langtvandrende fisk i Glomma.

Allmenne interesser

Med unntak av anleggsperioden kan ikke Fylkesmannen se at den planlagte utbyggingen vil innvirke på jord- eller skogbruket i området.

Tiltaksområdet synes i begrenset grad å være i bruk som friluftslivsområdet, og gjennomføring av tiltaket vil sannsynligvis i liten grad vanskeliggjøre slik bruk.

Beliggenheten til bekken er slik at den landskapsmessige virkningen av den planlagte utbyggingen antagelig vil være begrenset, men dette er ikke visualisert eller dokumentert på annen måte.

I søknaden er det feilaktig oppgitt at tiltaket ikke berører registrerte naturtyper. Med meldingen følger imidlertid en kort rapport om naturmangfoldet langs bekken og den planlagte rørgatetraseen. Ifølge denne er Verkensåa tidligere under tvil registrert som en lokalt viktig naturtype, mens Grimslandsvannet er registrert som en viktig naturtype. Ifølge beskrivelsen er dette en eutrof sjø med uvanlig rik flora. Fylkesmannen har tidligere vært på befaring i området og anser dette for sannsynlig. I rapporten om naturmangfoldet anbefales det at utslippet fra kraftstasjonen ledes til nedre del av Verkensåa istedenfor å slipper ut i Grimslandsvannet. Fylkesmannen er enig i dette fordi det vil forhindre inngrep i den rike sumpvegetasjonen langs

vannet både i anleggsperioden og ved eventuelle senere opprensninger av utløpskanalen. Det foreligger ingen opplysninger om faunaen i bekken. Fylkesmannen antar imidlertid at en minstevannføring som er lik den alminnelige lavvannføringen gjennom hele året vil redusere ulempene for denne evertebratfaunaen.

Konklusjon

Kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, er noe mangelfullt, men anses likevel for å være tilstrekkelig for denne vurderingen. Tiltaket vil kunne ha en liten negativ effekt for landskapsbildet og naturmangfoldet. Forutsatt at det hele året slippes en minstevannføring minst lik den alminnelige lavvannføringen og at utløpet fra den planlagte kraftstasjonen ledes til nedre del av Værkensåa og ikke til Grimelandsvannet, synes tiltaket samlet sett å ha så begrenset negativ virkning på de allmenne interessene at Fylkesmannen ikke vil motsette at tiltaket fritas for konsesjonsbehandling.»

NVEs vurdering

Værkensåa i Sør-Odal kommune har et nedbørfelt på 48,7 km² og en middelvannføring på 772 l/s ved det planlagte inntaket. Alminnelig lavvannføring er av tiltakshaver satt til 50 l/s og planlagt minstevannføring det samme. Dette er i samsvar med vannressursloven § 10, som setter krav om minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring for anlegg uten konsesjon.

Hedmark fylkeskommune skriver i sin uttalelse at de ikke er kjent med at det fins automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet og at områdets topografi tilsier at potensiale for funn av slike er liten. Søk i Naturbase (10.08.15) gir bare treff på kulturminner som ikke er i direkte tilknytning til vannstrengen. Selve Odals Værk er i seg selv et kulturminne, men dette vil ikke bli påvirket negativt av tiltaket, annet enn eventuelt ved den eksisterende dammen i Fløyta, som må modifiseres. NVE stiller seg dermed bak høringsuttalelsene om at ingen avdekkede kulturminner blir berørt.

NVE minner likevel om meldeplikten, jf. kulturminneloven § 8, om at hvis automatisk fredete kulturminner avdekkes i en eventuell anleggsperiode, må arbeidet stanses ved og rundt kulturminnet i en sikringssone på 5 m. Funnet må også meldes til gjeldende kulturminnemyndighet.

Ifølge biologisk mangfold-rapporten vedlagt søknaden er Fløyta et mindre næringsrikt vann. Søk i Artskart (11.08.15) gir treff på bever og vannskorpion i vannet og soppartene kantarellvoksopp, stor lærhatt og eikeskrubb rundt inntaksområdet, som alle er livskraftige arter. Det er ikke registrert rødlistearter i tiltaksområdet. Søket gir også treff på vanlige fiskearter som abbor, mort, gjedde og ørret. På grunn av drikkevannsforsyning er det ikke tillatt med fiske i området. Da vannet ikke skal kunne reguleres er det ikke trolig at miljøet i og rundt Fløyta bli påvirket av tiltaket annet enn i anleggsperioden. Unntaket blir eventuelt rundt dammen hvor inntak og arrangement for minstevannslipp skal etableres.

Langs vassdraget går vegetasjonsbildet fra kulturpåvirket løvskog ovenfor fylkesvei 296, til løvskog dominert av gråor nedenfor. I området er det registrert vanlige arter som gran, furu og bjørk, og blåbær og løvetann i feltsjiktet. Midtveis på den berørte elvestrekningen er det et relativt flatt sumpparti hvor elva bukter seg nedover. På befaring ble det påpekt at det her var naturlig for fisk å stå, samtidig som det er registrert unghjørk og spirea. Dette området vil mest sannsynlig bli hardt påvirket av fraføringen av vann, noe som også påpekes i biologisk mangfold-rapporten. Selve Værkensåa er klassifisert med verdi C – lokalt viktig, men denne klassifiseringen er, ifølge Naturbase, tvilsom. NVE vurderer det slik at tiltaket ikke forringer denne lokaliteten nevneverdig.

Søknaden oppgir at elvestrengen er preget av surt myrvann og med det er uegnet for fisk. Da det er registrert blant annet abbor, mort, gjedde og ørret både i Fløyta og Grimelandsvannet, og det er registrert arter som trives i mer nøytralt vann, ser NVE det som naturlig at de samme fiskeartene lever også i Værkensåa. En eventuell fraføring av vann vil ha negativ effekt på disse artene.

Naturtypelokaliteten Grimelandsvannet med strandsone er klassifisert med verdi B – regionalt viktig. Floraen for vannet og strandsonen er uvanlig rik for området med blant annet elvesnelle, flaskestarr, svart- og gråor, flere arter vier og myrfiol. Tiltaket slik det er omsøkt, vil ha utløp fra kraftstasjonen gjennom strandsonen, noe både biologisk mangfold-rapporten og Fylkesmannen i Hedmark ser på som negativt. Selve anleggsperioden og utløpskanalen fra kraftstasjonen vil være en stor påkjenning for området, det vil trolig også være behov for opprensning av utløpskanalen med jevne mellomrom, noe som ytterligere vil ha en negativ påvirkning på området. NVE deler Fylkesmannens mening om at et utløp gjennom strandsonen til Grimelandsvannet ikke er en optimal løsning.

Inngrepsfrie eller vernede områder blir ikke berørt av tiltaket slik det er omsøkt.

Værkensåa renner relativt dypt i landskapet og er godt skjult av trær og bladverk, i alle fall sommerstid. Dermed vil ikke den reduserte vannføringen være så merkbar, rent landskapsmessig. Alminnelig lavvannføring inntreffer som oftest på vinteren, derfor vil ikke den reduserte vannføringen være påtakelig i denne perioden, selv om elva vil være mer synlig da.

De store vannføringene vil derimot utebli, på grunn av kraftverkets store maksimale slukeevne. Dette vil kunne bli synlig fra fylkesveien og også særlig på den øvre delen av berørt strekning, mellom fylkesveien og Fløyta. Lydmessig vil det også bli en endring, da nærheten til vannstrengen ikke lenger vil bli like hørbar.

Nedre del av den berørte strekningen er omgitt av dyrka mark og elva ligger i relativt tett vegetasjon, noe som gjør elva til et lite egnet sted for friluftsliv. Øvre del av berørt strekning vil være godt synlig for noen som eventuelt ville benyttet området, men etter det NVE kjenner til benyttes området i liten grad til friluftslivsformål. Fiske forekommer ikke og NVE ser ikke at tiltaket kommer i konflikt med brukerinteressene i området.

Oppsummering

Odals Værk minikraftverk planlegger inngrep i en naturtype med verdi B – strandsonen ved Grimelandsvannet. NVE stiller seg bak Fylkesmannens uttalelse og miljørapporten vedlagt av søker, om at utløpet fra kraftverket ikke kan legges gjennom strandsonen til Grimelandsvannet. NVE mener at prosjektet slik det er beskrevet nå påvirker allmenne interesser negativt. For at NVE skal kunne pålegge avbøtende tiltak må prosjektet konsesjonsbehandles.

NVEs vedtak

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at tiltaket trenger konsesjon etter vannressursloven § 8.

Når det gjelder krav til innhold og forklaring av saksgangen i en konsesjonssøknad, se NVEs hjemmesider på www.nve.no/konsesjoner.

Før endelig søknad sendes inn, ber vi om at et komplett søknadsutkast sendes inn for kvalitetskontroll til nve@nve.no eller per post til Norges vassdrags- og energidirektoratet, Postboks 5091 Majorstuen, 0301 Oslo.

Om klage og klagerett

Klageberettigede kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

Aktieselskapet Odals Værk v/Asgeir K. Svendsen
Fylkesmannen i Hedmark
Hedmark fylkeskommune
Sør-Odal kommune